

ดอกไม้ในวรรณคดีไทย ฉบับ โดย บัณฑิต กษ 27

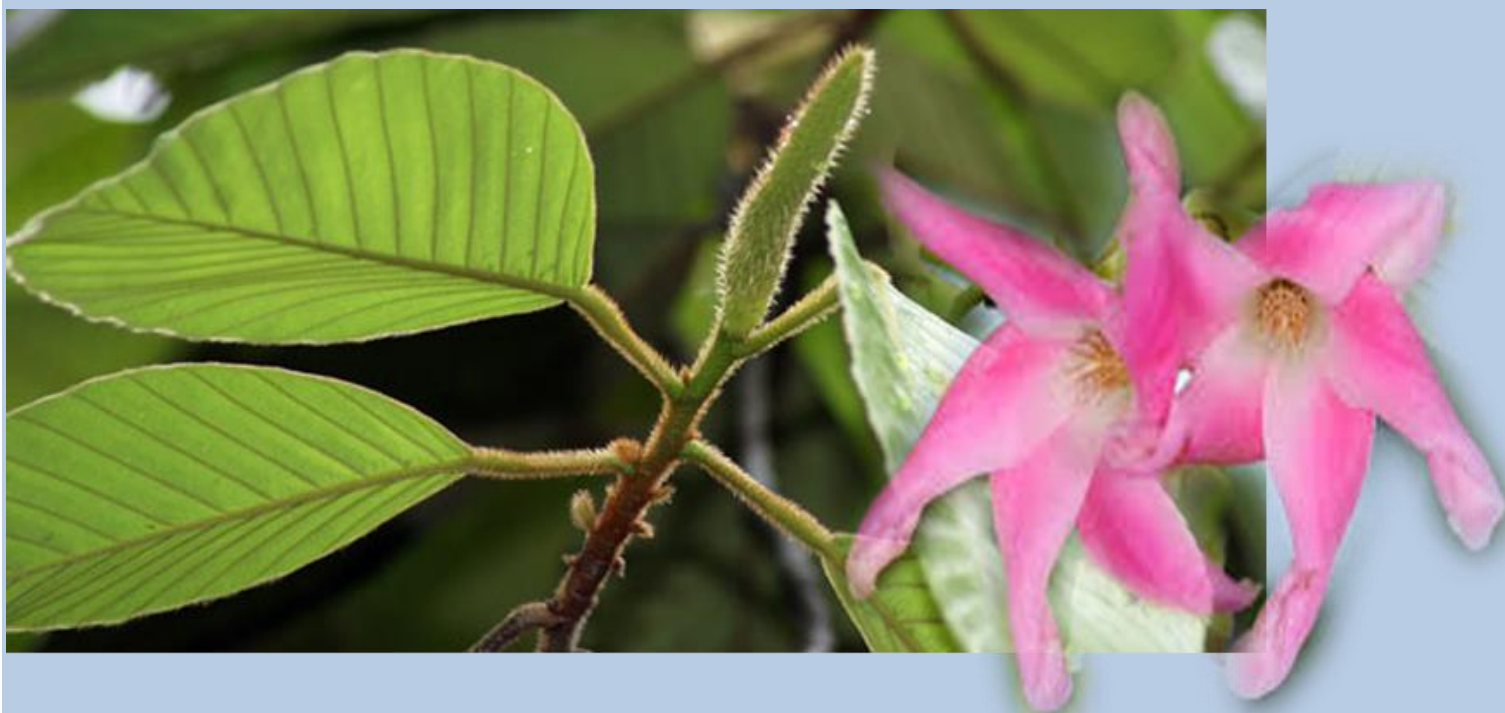

๙๘ ตาฉ(เหียง)

พิกุลบุษราคัมตามด เหียงหาดพลับพลึงหวายทว่า
นมยวงนางแย้มโศกะกา พระยาพะยอลมเพ็ญไฟ

วรรณคดี : รามเกียรติ์

พระราชนิพนธ์ : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ไม้เหียง Dipterocarpus obtusifolius
ชื่อสามัญ Hairy keruing ไม้ไทย

ต้นสูงเสียด เจริญเป็นยา ได้มากหลาย
ขึ้นทั่วไป ในอินเดีย เอเชียมากมี

ไม้ยืนต้น ขนาดกลาง กลุ่มยางนา
ชื่อท้องถิ่น ยางเหียง เหงือกดี

พืชวงศ์ Dipterocarpaceae
ตาตจันทบุรี เหียงพลวง ไม้ยาง, ชาติ

ตะลาอ้ออาหมือ เหียงโยงสะแบง
ขึ้นเป็นกลุ่ม ป่าเต็งรัง ป่าชายหาด

กุง, ตะแบง สาละอองโว ชาติ และคร้าด
ป่ารกชัฏ ป่าสนเขา ป่าเบญจพรรณ

เหียงเป็นไม้ เปลือกใหญ่ ขึ้นได้ทุกที่
ผลกลมแห้ง กลมรี สีน้ำตาล

ดอกเหียงมี 5 กลีบ บิดรูปกังหัน
ปีกยาวขนาน 3 กลีบเล็ก 2 กลีบยาว

ใบและยาง มีรสฝาด ยาตัดลูก
แก้ปวดฟัน มีรสฝาด ให้ทุเลา

แก้ท้องผูก ท้องเสีย แก้ตกขาว
สกัดเอา น้ำมันยาง สร้างผลิตภัณฑ์

ยางผสม เปลือกไม้ฝู บรรจุไม้ไฟ
ยาแนวเรือ ทำรูปกลม ผสมกัมมะถัน

ทำเป็นไต้ เชื้อจุดไฟ ยาจักสาน
จุดเป็นควัน กันยุง ไม่ยุ่งใจ

สถิตยพันธ์ ธรรมสถิตย

ตะแบง ตาด ชาติ เกาะสะเตียง หรือยางเหียง
เหียง พลวง คร้าด เหงะสะแบง ชื่อระบือ

ชาวกะเหรี่ยง เรียก ตะลา อ้ออาหมือ
นั่นก็คือ ล้วนวงศ์ ไม้ยางนา

ดอกห้ากลีบ สีชมพู ดูเป็นเกลียว
ดอกแสนสวย ขึ้นจิต ติดอุรา

สวยจริงเชียว ต้องหันชม นิยมหนา
เหียงเป็นยา แก้ท้องเสีย ละเหี่ยใจ

ใบเหียงเย็บ เป็นตับ มุงหลังคา ใช้เป็นยา ก็ดี ทาไม่ได้
ใช้ทำรูป ยากันยุง เชื้อเพลิงไฟ ดอกเหียงใช้ จิ้มน้ำพริก อร่อยดี

ลูกยางเหียง มีปีก ยาวสองข้าง จับปีกโยน หมุนคว้าง อย่างเร็วรี
มีประโยชน์ มากมาย นะเหียงนี้ ทั้งสวยดี มีคุณค่า น่านิยม

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ฉันทพบเตี๋ยง เพียงแค่คิด ติดก็กกัก
คนรักกลอน อ่อนซุ่มหนอ ท่อน่าดู

เดินร่อนเร่ พเนจรมา กลางป่าใหญ่
พบไม้(ชื่อ)แปลก แทรกอยู่ ดูอัศจรรย์

ไม้ยืนต้น ทนทายาด ขนาดกลาง
พฤษภานี้ มีพิเศษ เหตุใดนา

ต้นเปลาตรง ทรงพุ่มใบ ให้สุขสม
นึกเคียงเทียบ เปรียบกระบังผม แม่โฉมตรู

ยอดดอกเหียง เมียงมองดู อยู่ปลายกิ่ง
ออกเป็นช่อ รอมร ซอนมาลี

ประเดิดประดัก ชักกลุ่มหลาย ใจหดหู่
ศิษย์มีครู ต้องสู้หนอย ไม่ถอยนั้น

เห็นพรรณไม้ มากมายนี้ มีสุขสันต์
ต้นเหียงนั้น พลันยินจ้อง มองพิจารณา

ชื่อแตกต่าง ช่างฉงน คนตั้งหนา
ความหมายหรือ คือที่มา ข้าฯอยากรู้

รูปทรงกลม โนมมโน โก้สวยหรู
ยอดพดู รอยูบ้าน ชาบชานฤดี

สวยเพริศพริ้ง pinkชมพู ดูงามนี้
ดูจ้องนี้ มีพื่อนั้น หมั่นพะนอ

ผลเกลี้ยงกลม น่าชมเล่น ผิวเป็นมัน สีสน้ำตาล จัดจ้านนี้ มีปีกหนอ
ถ้าบินได้ ไวเร็วรี ไม่รือร มาเคลียคลอ อ้ออ่อนอง ต้องกมล

เด่นสรรพคุณ หนูนนำ ลำเลิศนัก คนประจักษ์ รักสมุนไพโร ไม่สับสน
สรรพทุกซ์ โศกโรคร้าย ห่างไกลตน สราญล้น สนใจหนา คึกษาเอา

ทั้งใบต้น ผลน้ำมัน อนันตคุณ พืชเกื้อกูล เพิ่มพูนทรัพย์ นับได้เล่า
ป่วยไม่มาก รักษาเอง เจ่งไม่เบา เงินมากมาย ในกระเป๋า เราให้เมีย

โกวิท ธีรวิโรจน์

ต้นชาด สะแบง แฝงคันทา ทั้งปากกว้าง ที่รกร้าง ว่างเปล่า เล่าพบทั่ว
ประดับหล้า ฟ้าไทย ไร่หมองมัว เขียวขจี ช้วนิจ พิศแทบลืมน

ยีนลำต้น ท้นปลาตรง คงความแกร่ง ทานลมแรง แห้งร้อนหนาว ทั้งคราวฝน
เหม็นต์เยื่อน เกลื้อนใบทิ้ง พริ้งทั้งท้น ดอกแย้มทน ล้นชมพู หรรวีไล

ครันดอกร่วง มิช้านาน พานพบผล แดงเต็มต้น ท้นแดงฉาน ปานไฟไหม้
ลมกรรโชก พัดโบก พลันร่วงไป หมุนคว้างไว สดใส ในพนา

หลากหลายชน โทษไร ไซร์ต้นเหียง ดอกนำเรียง เคียงเครื่องจิ้ม ล้มอร่อยหนา
เย็บใบแก่ แผ่เป็นแถว แล้วมุงหลังคา ทำเป็นฝา กั้นเรือน เปือนบังตา

นำเปลือกต้น ปั่นผสม ทำเป็นรูป เนื้อไม้ใช้ ผลิตรอบรูป เครื่องเรือนฝา

ยางเหนียวข้น ทนทาน แนวเรียวยา พื้นร้อนฉ่ำ ถ้าเผากิ่ง ทิ้งแห้งนาน

เป็นสมุนไพร ลำไยรู้ ใช้รักษา ยางนำมา พรา้เสมหะ ชะแผลสमान

ใบต้มเกลือ แก้ปวดฟัน อมพลันสราญ เป็นยาตัดลูก ให้นาน กว่าที่ตั้งครรภ์

กุศล คำเพราะ

ไม้ยืนต้นขนาดกลางต้นยางเหียง ตระกูลเคียงยางน่าน่าฉงน

ขึ้นชายน้ำป่าแดงแล้งทานทน ดินกรวดปนขึ้นได้ให้แปลกใจ

มีหลายชื่อเรียกนามตามพื้นที่ มากมายมีหลายอย่างต่างขานไข

ต้นยางเหียงตะแบงชาดดาชดื่นไป พบทั่วไปในป่าเบญจพรรณ

เปลือกต้นหนาแตกเห็นเป็นร่องลึก เนื้อแข็งปึกสีแดงแผงสีส้ม

บ้างน้ำตาลหรือเทาช่างเข้ากัน กระจายพันธุ์เขตร้อนขึ้นขึ้นได้ดี

พืชใบเดี่ยวใบเหียงเรียงสลับ สีเขียวขลับทรงรูปไข่ดูใสสี

เนื้อใบหนาขนสีขาวนั้นเข้าที่ หูใบมีสีชมพูดูงามตา

ดอกเหียงออกเป็นช่อล่อลมลู่
ออกดอกบานเมื่อคราวลมหนาวมา

กลีบชมพูสดไสชนใบหนา
แล้วโรยราร่วงปลิวลิวเป็นแพ

ผลเหียงแห้งเปลือกแข็งแกร่งกลมเรียบ
จะติดผลช่วงฝนมาไม่เปลี่ยนแปร

เป็นระเบียบคลุมไว้อย่างแห
สีแดงแก้มมีเมล็ดไว้แพร่พันธุ์

อันต้นเหียงสมุนไพรใช้หลายอย่าง
เป็นเชื้อเพลิงทำธูปจุดให้ควัน

น้ำมันยางใช้ผสมกำมะถัน
ใบใช้กันเย็บเรียงทำเถียงนา

กลีบดอกเหียงกินได้ใช้แทนผัก

ลำต้นจักสร้างบ้านกาลก่อนหนา

ปราชญ์ชาวบ้านสร้างสุขภูมิปัญญา

ต้นไม้ป่ารู้จักใช้ให้ยั่งยืน

อัญชลี ณ เชียงใหม่

เหียงต้นนี้มีชื่อท้องถิ่น ยางเหียง ตาด

เหียงพลวง ซาด เหียงโยน สะแบงหนา

ตะแบง सालะองโว กุง ซาดนา

ตะละอ้ออาหมือ सालะองโว

จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางนี้

ผลัดใบดีสูงมากกว่าสองโหล

ถึงยี่สิบแปดเมตรเมตรต้นโต

เปลือกลำต้นโอหนาสีน้ำตาลหรือเทา

เขตกระจายพันธุ์นั้นพม่าลาวไทย

บ้างอยู่ไกลอินเดียเวียดนามเขา

ไทยพบในป่าเต็งรังป่าแดงชายหาดเรา

ป่าสนเขาป่าเบญจพรรณนั้นมากมี

ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ
โคนใบมนหยักเว้าตื้นขอบใบเรียบดี

ใบรับด้วยรูปไข่ปลายมนนี้
ฐานใบดีเป็นรูปหัวใจได้สวยงาม

ดอกเหียงออกรวมกันเป็นช่อเดียว
ดอกถึงเจ็ดดอกออกมาตามตาม

เป็นกลุ่มเขียวกลุ่มละประมาณสาม
กลีบวาววามสีชมพูสดรูปกรวย

ผลแห้งกลมแข็งเกลี้ยงไม่มีสัน
แก่เป็นสีน้ำตาลเป็นมันด้วย

ขนอ่อนนั้นยังมีขนปกคลุมสวย
มีปีกไม่ย้วยสองปีกลักษณะยาว

กลีบดอกใช้เป็นฝักรสเปรี้ยวน้อย
ใบเหียงแก่นำมาเย็บเป็นตับราว

จิ้มน้ำพริกอร่อยเหมาะกะกับสาว
มุงหลังคาให้ชาวนามุงเถียงนา

ยางจากลำต้นใช้ยาเครื่องจักสาน
เปลือกบดละเอียดผสมกำมะถันเป็นยา

ทาไม้ทนนานยาแนวเรือได้หนา
กันยุงได้แสนโสภาก็ใช้ได้ดี

อีกเนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง
ฝา ชื่อ กระเบื้องไม้ ปูพื้น ก็มี

ได้หลายอย่าง เช่น เสา ตง คานนี้
นอกจากนี้มี กังหันน้ำ และทำฟัน

อานนท์ สรวิสูตร

เห็นชื่อแล้วให้สงสัยใยชื่อเหียง

เหียง สะแบง ตาด ชาด ก็เรียกกัน

พรรณไม้นี้มีขนาดกลางต้นยางเหียง

เรือนยอดเล็กลำต้นตรงกลมและเปลา

เกาะสะเตียง เหียงโยน โดนทั้งนั้น

จะเรียกต้นอะไรนั้นจงเลือกเอา

อยู่เป็นกลุ่มพบรายเรียงตามป่าเขา

เปลือกต้นหนามีสีเทาปนน้ำตาล

เนื้อไม้สวยด้วยมีสีแดงอ่อน

เป็นพรรณไม้ที่มีความทนทาน

สีอาจค่อนข้างน้ำตาลเข้มแดงฉาน

ทุกสภาพการณ์ต้นเหียงเลี้ยงขึ้นดี

ใบต้นเหียงเป็นรูปไข่ใหญ่สวยงามัก

ใบอ่อนอ่อนจะพับหนีบจีบสวยดี

ดอกเหียงออกเป็นช่อล่อสม

โคนกลีบชิดปลายบิดเวียนวนไป

เหียงต้นนี้สรรพคุณมีล้วนดีเลิศ

ใบเอาต้มผสมเกลือแก้ปวดฟัน

ชอบเรียบหยักปลายมนใบต้นนี้

ถ้าแก้มือสีเขียวเข้มขนเต็มใบ

กลีบกล่อมสีชมพูสุดใส

รูปก้านสวยยังงៃให้คล้ายกัน

ใช้ไปเถิดทุกส่วนต้นได้ทั้งนั้น

ถ้าน้ำมันใช้รักษาแผลแก้เป็นหนอง

กลีบดอกเหียงเรียงรายใช้ทำผัก
ยางใช้ยาเครื่องจักสานมันเรื่องรอง

ใบเหียงนั้นนิยมนักใช้ห่อของ
เนื้อไม้ต้องก่อสร้างค่อนข้างทน

อีกยังใช้เนื้อไม้นี้ได้ดีหนา ใช้ทำฝาซื้อคานทานแดดฝน
ทำกังหันปั่นน้ำได้ดีเหลือล้น ไม้ของต้นมีประโยชน์หลายใช้ทำฟืน

จตุพร สุวรรณปากแพรก

